

Daarna, ons huis

Mechelen, dat is ook Marokko. Je ziet Mechelse Marokkanen van eerste, tweede en volgende generaties in en rond de stad. Met het project DAARNA, ons huis, willen we Marokko en Mechelen nog dichterbij elkaar brengen. We willen bruggen bouwen en banden smeden. Met en tussen alle Mechelaars, nieuw en oud, groot en klein.

Met deze wandeling nemen we je mee doorheen een stukje Marokkaans-Mechelse geschiedenis. We blijven stilstaan bij plekken die belangrijk zijn om het 50 jaar migratie verhaal te kunnen vertellen. Toch is dit maar een klein deel van een groot verhaal. Elke Mechelaar heeft zijn eigen verhaal. Je kan ook jouw verhaal delen of meer verhalen lezen, ga daarvoor naar www.daarna.be

Deze wandeling werd uitgewerkt door Pasar, Mechelenbinnenstebuiten, Koninklijke Mechelse gidsenbond, Kadoc en Sharaf vzw.

Dit project kwam tot stand met de steun van:

cvba Sociaal Engagement, De Lindepoort NV, Emaüs vzw en Stroming vzw

1. De Noker

In de Noker heeft men eeuwen voor mensen gezorgd: Het Godshuis van de Heilige Drievuldigheid, de Alexianen of Cellebroeders, de zusters Franciscanessen.

De zusters krijgen steun van de jezuiten (pater Bellens en pater Boomgaard) om het buurtwerk uit te bouwen in een wijk waar vele cafés en enkele bordelen liggen.

De kloosterdeuren worden opengezet voor het buurtleven. Ze halen de buurtbewoners naar binnen: in de kloostergang komen biljarttafels, tafelvoetbal, café- en gezelschapsspelen.

Begin jaren 1960 komen de eerste Marokkaanse arbeiders naar België. In Mechelen gaan ze wonen in de buurt rond het Franciscanessenklooster omdat de huurprijzen er zo laag zijn.

De zusters waren ook bekommerd om het lot van deze ontheemde mannen. Ze worden betrokken bij de buurtwerking, worden uitgenodigd op filmavonden, krijgen zelfs een gebedsplaats in de kloostergang.

De Marokkaanse mannen leren niet alleen elkaar maar ook de mensen van de buurt kennen.

Wanneer deze mannen later hun vrouwen en kinderen laten overkomen, krijgen ook deze nieuwkomers ondersteuning van de zusters.

Zuster Andrea die in Marokko leefde en die Arabisch en Berbers spreekt komt de ploeg in Mechelen versterken en ligt aan de basis van de Marokkaanse vrouwenwerking.

Begin jaren 1970 vindt ook de jeugdwerking Rzoemie hier zijn oorsprong.

Bron: De Noker Herboren, Het verhaal van een spraakmakende restauratie. VZW Emmaüs

2. Ibn Batouta

Batouta was een Marokkaanse antropoloog (14de eeuw) en ontdekkingsreiziger, een beetje de Vasco Da Gama voor de westerlingen. Ibn betekent "zoon van". Men zag toen migranten als "zonen van Batouta", allemaal ontdekkingsreizigers, op ontdekking in andere oorden.

Vanuit het ACV is destijds een vormingscentrum opgericht dat zijn naam droeg; eerst was dit gevestigd op de LindePoort, waar nu de parking en de fietsenberging voor de appartementen zijn. Later is dit verhuisd naar de Katelijnestraat. Men gaf er onder meer Nederlands voor volwassenen.

3. De Luchtballon

Deze school is een afdeling van een grote Mechelse scholengroep en biedt kleuter en lager onderwijs aan.

Meer dan 20 jaar geleden was hier een volledige migrantenpopulatie die hier school liep. De school weerspiegelde de buurt van die tijd. Men heeft ingezet om er weer een etnische mix van te maken, en sinds 2004 is de weg hiernaar effectief gestart. Met de steun van het schoolbestuur, de inzet en het enthousiasme van het schoolteam mag men spreken van een geslaagd opzet. Het aantal leerlingen stijgt elk jaar. De verfraaiingswerken aan het oude gebouw dragen zeker bij tot de uitstraling van de school. Ook het betrekken van de ouders en de buurt zorgen ervoor dat je hier momenteel het gevoel ervaart van een familiale school.

4. Mechelse moskee

De eerste moskee in Mechelen is gesticht in 1971. De Marokkaanse gemeenschap huurde in de Lange Penninckstraat 24 een rijwoning en richtte het in als een gebedsruimte. Aanvankelijk droeg de moskee de naam Moskee Souna Mechelen. In 1988 werd het pand eigendom van de gemeenschap. Het was een typische mannenorganisatie in die beginperiode. Moskee Souna bleef van 1971 tot 2006 in de Lange Penninckstraat. In 2006 werd het oude gebouw verkocht en verhuisde de gemeenschap naar de huidige locatie in de Olivetenvest, op de site waar de winkelketens O'Cool en Shoe Discount waren

© Jan Smets

© Jan Smets

© Jan Smets

© Jan Smets

5. Heihoek

De Heihoek is een erg volkse wijk binnen de oude stadswallen. Van oudsher was het een groene wijk, het grootste deel van de bebouwing dateert slechts van de 19e eeuw. Je vindt er momenteel buurtwinkelnetjes, zeer diverse nationaliteiten en een goed uitgebouwd buurtwerk. Centraal in de wijk vinden we het parkje, de Karmelietentuin, naast het ontmoetingscentrum Den Deigem. Ook de Keeting is hier vlakbij gevestigd, een erkende vereniging waar armen het woord nemen.

© Jan Smets

6. Bakkerij Non Stop

Bakkerij Non Stop is een begrip in Mechelen. Op ambachtelijke wijze worden ronde broden, stokbroden, piccolo's, ... gebakken. Heel veel eetgelegenheden en restaurants in Mechelen nemen brood af bij deze bakker. Je zal de kleine bestelwagens met opschrift NON STOP ook vaak zien opduiken in het straatbeeld, hij levert ook aan heel wat buurtwinkels.

Naast brood worden er ook koekjes verkocht. Vooral tijdens de Ramadan ligt de toonbank goed gevuld. Zoete lekkere koekjes zorgen ervoor dat men genoeg energie kan opslaan om de dag zonder eten door te komen!

© Jan Smets

7. Ursulinen

© Karel Somers

Midden 1914 namen de zusters Ursulinen van O.L.V. Waver, op vraag van kardinaal Mercier, een school in de Milsenstraat over. Het is het begin van een lange geschiedenis van 'Ursulinen Mechelen'. Als de eerste Marokkaanse migranten hun families laten overkomen, willen ze goed onderwijs voor hun kinderen. Meisjes werden vaak naar deze meisjesschool gestuurd. Het feit dat er geen jongens waren en goed onderwijs werd aangeboden waren de voornaamste redenen. Het was zeker geen obstakel dat men een uniform moest dragen én dat hier katholiek onderwijs werd aangeboden.

8. Bibliotheek

Studerende jongeren beschikken thuis niet altijd over een rustige plek om zich op hun studies te concentreren. Aanvankelijk waren het vooral middelbare scholieren met een migratieachtergrond die tijdens de examenperiode in de bibliotheek een plek zochten om te studeren. Ze kwamen vaak uit grote gezinnen in kleine huizen, wat niet bevorderlijk was voor studies en schoolwerk. De openbare bibliotheek bood hun een geschikt alternatief. Dit vonden en vinden steeds meer studenten, ook uit de Hoge Scholen en de universiteiten, die de bibliotheek zien als een oase van rust, waar ze ongestoord kunnen studeren. Bibliotheken proberen hier op in te spelen door in de mate van het mogelijke aparte studieruimtes en -faciliteiten te voorzien, al dreigt de vraag het aanbod te overstijgen.

9. Lamot

De eerste gastarbeiders waren letterlijk te gast om te arbeiden. Ze kwamen terecht bij Pauwels Trafo (transformatoren), de papierfabriek in Duffel, het slachthuis, bij Van Hool (bussen) en ook bij de brouwerij Lamot.

Migratie en tewerkstelling worden dikwijls gekoppeld. Mijnwerkers kwamen uit Italië, voor het glasfabriek in Boom en enkele spiegelafabrieken in Mechelen werden gespecialiseerde Spaanse arbeiders aangetrokken.

Maar ook in een aantal bedrijven met meestal ongeschoolde jobs zijn heel wat migranten gestuurd. Vakmannen en geschoolde mensen vonden het niet meer nodig om ongeschoolde jobs te doen. Je ziet dit in de brouwerijen, koekjesfabrieken en de conservensector in Mechelen.

Bijkomend probleem was dikwijls dat er verschillende soorten arbeidsvergunningen waren. Je moest eerst een tijd voor dezelfde werkgever, of in dezelfde sector werken vooraleer je een algemene arbeidsvergunning kreeg. Die verschillende soorten arbeidsvergunningen beperkten ook je rechten op tegemoetkomingen uit de sociale zekerheid.

© Jan Smets

10. TSM

De Technische Scholen Mechelen (TSM) is één van de stadsscholen in Mechelen die een technische en een beroepsopleiding geven. De houten toegangspoort is een werk van leraar Hendrik Vanhasbroeck en laat ons de symbolen van alle afdelingen zien. Men plant restauratiewerken aan de school, dus het kan zijn dat als je hier langskomt, de poort wordt verfraaid.

Uit beperkt cijfermateriaal blijkt dat in het begin van de jaren 1960 de democratisering van het onderwijs verre van volledig was. De kinderen uit de arbeidende stand krijgen over het algemeen niet de kansen die voor jongens uit de hogere sociale klassen waren weggelegd.

(uit "Cantecler" het studentenblad van TSM in die tijd)

We zouden er nu nog enkele vragen kunnen aan toevoegen: welke kansen krijgen meisjes in het onderwijs, welke kansen krijgen migranten in ons onderwijs?

© Karel Somers

Wordt het watervat systeem voor hen nog versterkt?

In die periode was men ook fier op de groei van het aantal leerlingen dat voor de helft uit Mechelen kwam en voor de helft uit de omliggende gemeenten. Dit verandert als er in de omgeving in meer landelijke gemeenten ook middelbare scholen komen. Hier heeft men in die tijd immers veel minder af te rekenen met stedelijke verschijnselen zoals migranten.

11. Zelestraat

In het hart van de wijk Klein Begijnhof Heembeemd vinden we de locatie van een vroege Moskee. In Zelestraat 59 zien we nog een restant in de garagepoort van de ingang van de Moskee.

De eerste generatie Marokkaanse mannen vestigt zich hier in deze buurt. De lage huurprijzen zijn de hoofdreden. De kleinschalige en vrij gelijklopende bebouwing illustreert het arbeiderskarakter van deze wijk.

© Jan Smets

12. Klein Begijnhof-Heembeemd

© Karel Somers

Dit gedeelte van de Mechelse binnenstad was voorheen een echte volksbuurt. Het was een wijk van armen, van stoelmakers en voddennappers. In de jaren 1970 was de wijk toe aan een grondige sanering, waarbij een groot deel van de wijk zou geherstructureerd en afgebroken worden. Maar men koos toen voor een sociale stadsvernieuwing. Nu, 30 jaar later, is Klein Begijnhof - Heembeemd een geliefde centrumbuurt, met relatieve laagbouw en een mix van bewoners.

50 jaar migratie

- 1 Start aan de Noker
- 2 Ga naar rechts bij het verlaten van De Noker en neem de eerste straat links, Katelijnestraat.
- 3 Wandel voorbij de Katelijnekerk en neem dan de eerste straat rechts, Nieuwe Beggaardenstraat. Neem vervolgens de derde straat rechts, Plankstraat. Wandel van Plankstraat uit tot aan de brug en neem de trap omhoog. Rolstoelgebruikers en kinderwagens wandelen de Nieuwe Beggaardenstraat ten einde. Ze nemen de weg naar links via Dobbelhuisen en Tichelrij en steken het water over via de Kraanbrug. Daar gaan ze naar rechts en nemen de tweede straat links, Keerbergstraat.
- 4 Steek het **water** (niet de straat!) over en daal terug af met de trap aan de overkant. Zo ben je aan de overkant van het water. Volg de Dijle (naar rechts) en neem de vierde straat rechts de Keerbergstraat. Je komt in de Adegemstraat, steek deze over en neem het tweede straatje rechts, Mosselschelpstraatje.
- 5 Vervolg je weg via de Kromme Elleboogstraat tot in de Kroonstraat, ga naar links en ga de Karmelietentuin in (op je linkerkant). Wandel deze door en kom uit in de Karmelietenstraat. Ga naar links en vervolg je weg rechts via de Lange Penningstraat tot in de Veluwestraat.
- 6 Ga naar links en loop rechtdoor over het pleintje aan de Ganzendries. Je komt in de Hoogstraat. Steek de Hoogstraat over, wandel naar rechts en neem het eerste straatje op je linkerkant, de Sint-Jacobstraat.
- 7 Sla de eerste straat links af, Groenstraat. Loop deze ten einde. Je komt in de Lange Nieuwstraat. Ga naar links en laat de Milsenstraat op je linkerkant liggen. Je bent nu in de Gebroeders Verhaegenstraat. Neem op het kruispunt de eerste straat links, Moensstraat.
- 8 Wandel deze uit en kom zo op de Hoogstraat/Korenmarkt, vervolg je weg naar rechts en neem op het kruispunt de straat links, Adegemstraat.
- 9 Neem de eerste straat rechts, Zwaanstraatje en vervolgens terug links. Via de Van Beethovenstraat kom je op de Haverwerf. Steek de Dijle over via de voetgangersbrug naar de Vismarkt. Ga daar naar links en volg de bocht mee via de Drabstraat tot op de Melaan.
- 10 Wandel verder langs de Melaan en het Jef Denynplein. Blijf het water volgen (Melaan, Jef Denynplein) en kom via de A.B. straat uit in de Katelijnestraat. Je gaat naar rechts om aan de overkant van de straat op je linkerkant de Oude Beggaardenstraat in te slaan. Blijf je weg naar links vervolgen en wandel via de Goswin de Stassartstraat waar je de zesde straat naar links neemt (Zelestraat, tegenover de Predikherenkerk).
- 11 Wandel tot op het kruispunt en ga naar rechts. Blijf de Guldenbodemstraat volgen en je komt uit in de Nokerstraat. Ga naar links en je bent terug bij je vertrekplaats, de Noker.
- 12

Dit project kwam tot stand met:

Sterke Mensen! vzw subsidieert via een projectenfonds innovatieve, creatieve, culturele projecten in de provincie Antwerpen die de etnisch-culturele diversiteit in de samenleving zichtbaar maken. Vzw's, feitelijke verenigingen en individuen kunnen aankloppen bij het projectenfonds. Check www.sterkemensen.be en laat ons je schitterend idee weten.

